

[Mgr. Tomáš Foltýn: Vždy jsem se snažil stanovovat si reálné cíle \[1\]](#)

Autor:

- [FOLTÝN, Tomáš](#) [2], [JANSOVÁ, Linda](#) [3]

Číslo:

- [2021, ročník 30, číslo 1](#) [4]

Rubrika:

- [Rozhovor](#) [5]

Klíčová slova:

- [Foltýn, Tomáš](#) [6], [Národní knihovna ČR](#) [7]

Od května 2021 je [novým generálním ředitelem Národní knihovny ČR Mgr. Tomáš Foltýn](#) [8]. V následujícím rozhovoru prozrazuje, na kterých nejvýznamnějších projektech se podílel, jakými směry má v plánu rozvíjet Národní knihovnu ČR nebo které zahraniční knihovny pokládá za určitý vzor. (Rozhovor vznikl v dubnu 2021, tedy těsně před nástupem Mgr. Tomáše Foltýna do funkce, pozn. red.)

V Národní knihovně ČR pracujete již čtrnáct let. Mohl byste stručně představit nejdůležitější projekty, na kterých jste se zatím podílel?

Za dobu svého působení v Národní knihovně ČR jsem řešil řadu různorodých projektů. Většina z nich byla zaměřena do oblastí, kterým se dlouhodobě profesně věnuji – tj. zejména budování, správě, ochraně a trvalému uchování knihovních dokumentů včetně digitálních dat a v poslední době i vědní oblasti digitálních humanitních věd. Vybrat jen ty nejdůležitější projekty v podstatě nejde, neboť k přípravě a realizaci všech z nich jsem přistupoval se stejnou měrou odpovědnosti a odhodlání naplnit slíbené cíle. Pokud bych měl z poslední doby vyjmenovat alespoň ty nejzajímavější, tak bych uvedl projekt Knihy znovu nalezené, jenž cílil na průzkum provenienčních znaků, zpracování sbírky tzv. zednářské literatury a podniknutí širšího historického a archivního výzkumu. Díky úspěšné spolupráci s norskou organizací Stiftelsen Arkivet zabývající se mimo jiné výzkumem událostí druhé světové války a podporou demokratického smýšlení se zároveň podařilo vytvořit řadu odborných výstupů a edukačních nástrojů, které se uplatnily v praxi. Dalším projektem, který bych rád zmínil, je projekt INDIHU – vývoj nástrojů a infrastruktury pro digital humanities. Během jeho realizace byl vytvořen nástroj nazvaný INDIHU Exhibition, pomocí něhož řada institucí během epidemických opatření vytvářela různorodé virtuální výstavy. Jednoznačně se tak v praxi ukázalo, že myšlenky na vytvoření podobného volně dostupného nástroje položené již v roce 2015 byly nosné a pomohly kulturním institucím úspěšně překonat tuto složitou dobu.

Od začátku roku 2020 budete po Martinu Kocandovi a Vítu Richterovi již třetím generálním ředitelem Národní knihovny ČR. Jakými hlavními směry by se Národní knihovna pod Vaším vedením měla rozvíjet?

Ve svém působení bych chtěl nejprve navázat na aktivity svého předchůdce Víta Richtera, který si jako jeden ze svých hlavních cílů vytkl zprůhlednění aktivit knihovny směrem dovnitř instituce a zároveň i navenek směrem k celé knihovnické komunitě. Jde zejména o důkladnější propojení

oblasti informačních technologií a ekonomického řízení instituce s odbornými aktivitami knihovny. V této větší otevřenosti a znovuoobnovení funkční komunikace se za uplynulých devět měsíců podařilo udělat mnohé významné kroky, nicméně stále je co zlepšovat nejen uvnitř knihovny, ale i směrem k dalším knihovnám a kulturním institucím. V rámci odborných oblastí spadajících do gesce Národní knihovny ČR bych chtěl nadále rozvíjet klíčovou roli instituce v oblasti digitalizace, zpřístupnění a dlouhodobé ochrany digitálního obsahu včetně koordinační, standardizační a metodologické role knihovny. Dále bych chtěl podporovat veškeré činnosti knihovny v oblasti dlouhodobého uložení a ochrany fyzických fondů, postavení instituce jakožto významného centra vědy a výzkumu v oblasti knihovnictví, projekty a aktivity s celorepublikovou působností a přirozeně také modernizaci našich služeb a roli knihovny v oblasti vzdělávání. Zároveň se bude třeba věnovat i našim slabinám – podrobně je analyzovat a po důkladném vyhodnocení nastavit kroky k dalšímu rozvoji instituce.

Čeho byste rád dosáhl za první rok v nové funkci?

Vždy jsem se snažil stanovovat si reálné cíle. V průběhu prvního roku ve své funkci bych se tak chtěl zejména věnovat dalším krokům ve stabilizaci fungování instituce a naplnit významné procento úkolů, které se knihovna vytyčila na počátku roku 2021 v rámci souhrnu formulovaném v dokumentu „Hlavní úkoly Národní knihovny České republiky na rok 2021“. Zde jsou zaznamenány mnohé činnosti úzce navázané nejen na institucionální Koncepti stabilizace a rozvoje pro období let 2020 až 2023, ale zejména na platnou Koncepti rozvoje knihoven ČR na léta 2021–2027. Chtěl bych se také aktivně účastnit jednání oborových sdružení a významných konferencí a otevřeně zde prezentovat cíle a možnosti Národní knihovny ČR v krátkodobém i střednědobém horizontu.

Jak rozhodnutí kandidovat na novou pozici přijali Vaši blízcí?

Rozhodnutí podat přihlášku do výběrového řízení na pozici generálního ředitele Národní knihovny ČR jsem samozřejmě se svou rodinou konzultoval, stejně tak jako s blízkými spolupracovníky a kolegy, jichž si profesně velmi vážím. Rozhodování přirozeně nebylo jednoduché ani jednoznačné. Nakonec jsem se však rozhodl do výběrového řízení přihlásit, neboť mi další fungování instituce není lhostejné, cítím hlubokou úctu ke staleté tradici knihovny jako takové a zároveň jakousi povinnost morálního charakteru vůči kolegyním a kolegům, kteří Národní knihovně ČR zasvětili svůj profesní život. Předchozí věta může sice vyznívat pateticky, nicméně já to tak opravdu vnímám.

Co se podle Vás pracovníci Národní knihovny ČR za poslední nestandardní rok naučili nového? A co Vy osobně?

Co se naučili ostatní pracovníci Národní knihovny ČR, mohu jen těžko soudit. Jistě byli poznamenáni pandemickými opatřeními a museli se s nimi naučit vypořádat – například v rámci organizace práce, možností využívat ve větší míře práci z domova nebo organizovat jednání na bázi videokonferencí. Mě osobně poslední rok naučil, že si lidé v krizi umějí pomáhat; pokud chtějí, umí překonat mnohé pracovní i vnější překážky a v rámci instituce také to, že pokud je tu vedení organizace, které problémy řeší a posouvá knihovnu dále, tak to motivuje i ostatní. To je pro mě pozitivní zjištění, se kterým chci dále pracovat.

Jednou z možností dalšího rozvoje Národní knihovny ČR je i vybudování centrálního pracoviště pro ochranu fondů. Jak by takové pracoviště mělo v ideálním případě vypadat?

Komplexní popis fungování metodického centra konzervace a ochrany knihovnických fondů by zabral velmi mnoho času. Je důkladně popsán v analýze, která byla zpracována odbornými pracovníky Odboru ochrany knihovnických fondů, jež byla předložena Ministerstvu kultury ČR. Ve zkratce by toto centrum mělo vykonávat potřebnou koordinační a metodickou pomoc v dané oblasti, provádět školení v jednotlivých institucích, zabývat se výzkumnými aktivitami, provádět konzervátorské a restaurátorské zákroky a pomáhat institucím v případě živelných katastrof či jiných poškozeních fondů. Národní knihovna ČR tyto činnosti samozřejmě dělá i nyní, ale v případě vybudování metodického centra by došlo k zintenzivnění a posílení těchto aktivit.

Spolu s Vítem Richtermem tradičně moderujete konferenci Archivy, knihovny, muzea v digitálním světě. Co Vás nejvíce zaujalo na 21. ročníku v roce 2020?

Nechci mluvit o jednotlivých přednáškách a prezentujících – všichni byli skvělí. Poslední ročník byl výjimečný v tom, že byl kompletně online. Překvapil mě počet účastníků konference, kterých bylo v jeden moment více než 450, to, že konference proběhla až na pochopitelná drobná technická škokbrtnutí naprosto bez chyby a že všichni prezentující si s omezeními danými virtuálním prostorem poradili s naprostou grácií.

Jste členem Ústřední knihovnické rady. Na které odborné oblasti se v rámci činnosti tohoto poradního orgánu zaměřujete?

V rámci svého působení v Ústřední knihovnické radě se přirozeně věnuji oblastem, které řeším i ve své odborné praxi. Jde o oblast digitalizace a digitálních dat a oblast ochrany knihovnických fondů. V rámci druhé oblasti jsem odpovědným zpravodajem a řeším tak jednotlivé úkoly dané koncepcí.

Jste také členem programového výboru mezinárodních seminářů CASLIN, který společně pořádají české a slovenské knihovny. Kdybyste měl uvést přednášejícího, který Vás ve Vaší práci nejvíce ovlivnil, který by to byl? A proč?

Během seminářů CASLIN jsem potkal řadu osobností, které mě v mé kariéře ovlivnily. Jmenovat jen jednoho z nich by bylo neuctivé k ostatním. Spíše bych chtěl poznamenat, že seminář CASLIN vnímám jako akci unikátního charakteru, kde je možné otevřeně diskutovat o společenských změnách a jejich vlivu na knihovny, hloubat o filozofických otázkách, na něž byste jindy nenašli čas, a hovořit s kolegy, se kterými byste se jinde nepotkali, a vnímat jejich pohled na knihovnictví. Pozitivní elementem semináře je také to, že se každý rok objeví nějaká mladá zajímavá osobnost, která je schopná přednést a zároveň veřejně obhájit mnohé mnohdy neotřelé myšlenky.

Do knihovnických aktivit se zapojujete i na mezinárodní úrovni. Od roku 2017 jste členem zvláštní zájmové skupiny IFLA zaměřené na digitální humanitní vědy a bádání ([Digital Humanities - Digital Scholarship Special Interest Group](#) [9]). Můžete stručně představit dosavadní aktivity skupiny a to, jak se na nich podílíte?

V rámci Digital Humanities - Digital Scholarship Special Interest Group jsou sdruženi zástupci významných světových knihoven a univerzitních pracovišť zabývajících se digitálními humanitními vědami. Cílem pracovní skupiny je jednak zajistit odpovídající program na každoroční kongres IFLA, ale zároveň i navazovat kontakty na další mezinárodní pracovní skupiny zabývajících se těmito otázkami a postupně připravovat různá doporučení pro rozvoj dané oblasti v knihovnách na celém světě. Pracovní skupina je vedena prof. Xuemao Wangem (University of Cincinnati). Každý z členů se podílí na činnostech skupiny stejným dílem dle aktuálních potřeb.

Které zahraniční národní knihovny pokládáte za určitý vzor a proč?

K tématu zahraničních vzorů bychom mohli hovořit celé hodiny. Každá národní knihovna je osobitá, nejen lokací, ale i svými povinnostmi a postavením v síti knihoven. Pokud bych měl uvést jen pár příkladů včetně krátkého zdůvodnění, tak bych zmínil Lotyšskou národní knihovnu (pro její roli ve společnosti), Řeckou národní knihovnu (pro její novostavbu propojenou do urbanistického městotvorného celku) či Bavorskou státní knihovnu (pro její prezentaci kulturního dědictví v symbióze mezi fyzickým a digitálním prostorem).

Na Filozofické fakultě Univerzity Pardubice jste vystudoval obor kulturní dějiny a ve své [diplomové práci](#) [10] jste se věnoval osobnosti barokního šlechtice Ferdinanda Augusta z Lobkowicz. Čím Vás zaujal? Může jeho osud a působení v něčem být inspirací i pro nás, i když nás od barokní doby dělí již několik staletí?

Ferdinand August z Lobkowicz byl zajímavým příkladem „pravého“ barokního kavalíra. Ke studiu jeho osobnosti jsem se dostal v návaznosti na výzkum tzv. kavalírských cest, jímž jsem se zabýval již během bakalářského studia. V rámci diplomové práce jsem se věnoval zejména právě jeho studijním a poznávacím cestám a dále pak i jeho kariéře v rámci habsburského dvora v roli císařského zástupce na zasedání říšského sněmu v Řezně v 90. letech 17. století. Srovnávat jeho dobu a současnost je opravdu v podstatě nemožné – platí to tak i o hledání inspirace.

Kterou knihu jste si v knihovně (ať už domovské Národní, nebo jiné) naposledy půjčil?

Budete se tomu možná smát, ale mezi poslední knihy, které jsem si půjčil z fondů Národní knihovny ČR, patří příručky k chovu zakrslých králíků, neboť mé děti si během doby covidové pořídily domácího mazlíčka.

Děkuji za rozhovor a přeji hodně úspěchů v nové funkci!

URL zdroje: <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2021-rocnik-30-cislo-1/mgr-tomas-foltyn-vzdy-jsem-se-snazil-stanovovat>

Odkazy

- [1] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2021-rocnik-30-cislo-1/mgr-tomas-foltyn-vzdy-jsem-se-snazil-stanovovat>
- [2] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/foltyn-tomas>
- [3] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/autori/jansova-linda>
- [4] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/prohlizet-cisla/2021-rocnik-30-cislo-1>
- [5] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/rubriky/rozhovor>
- [6] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/foltyn-tomas>
- [7] <https://bulletinskip.osvobozena-knihovna.cz/vsechna-cisla/klicova-slova/narodni-knihovna-cr>
- [8] <https://www.nkp.cz/aktuality/aktuality/novy-generalni-reditel-nk-cr>
- [9] <https://www.ifla.org/dhds>
- [10] <https://theses.cz/id/qv7h0r/>